

Hotărârile Curții

În cauzele C-163/24 | Statul Român – Ministerul Finanțelor Publice și Curtea de Apel București și C-293/24 | Ferreira da Silva e Brito ș.a.

Comunicat de presă nr. 120/26

Luxemburg, 8 septembrie 2026

Răspunderea pentru încălcarea dreptului Uniunii: Curtea precizează condițiile în care un justițiabil poate obține repararea prejudiciului în urma unei hotărâri judecătorești contrare dreptului Uniunii

Ea confirmă printre altele că norma încălcată trebuie să confere drepturi particularilor și că omisiunea culpabilă a instanței naționale de a solicita Curții să se pronunțe cu privire la interpretarea acestei norme poate contribui la stabilirea răspunderii

În două hotărâri pronunțate astăzi, Curtea de Justiție își dezvoltă jurisprudența privind răspunderea statelor membre pentru încălcările dreptului Uniunii săvârșite de o instanță națională de ultim grad de jurisdicție, precizând rolul pe care îl are încălcarea obligației de trimitere preliminară. Astfel, într-o cauză română, ea arată că o asemenea răspundere nu poate fi angajată decât dacă încălcarea obligației de trimitere este însoțită de nerespectarea unei alte norme de drept al Uniunii care are ca obiect conferirea de drepturi particularilor. Or, nu aceasta era situația în speță, întrucât normele în discuție referitoare la identificarea precisă a suprafețelor agricole urmăreau obiectivul de interes public general de protecție a intereselor financiare ale Uniunii. Într-o cauză portugheză, normele în discuție, aplicate incorect într-o hotărâre a unei instanțe supreme care data din 2009, aveau într-adevăr un astfel de obiect, întrucât protejau lucrătorii în cazul transferului de întreprinderi. Curtea arată că revine instanței de trimitere sarcina de a verifica dacă această hotărâre constituie o încălcare suficient de gravă a dreptului Uniunii, ceea ce reprezintă una dintre condițiile pentru angajarea răspunderii unui stat membru pentru încălcarea dreptului menționat de către una dintre instanțele sale de ultim grad de jurisdicție. Ea evidențiază însă anumite elemente pe care le califică drept decisive pentru această examinare, sugerând că respectiva condiție este îndeplinită în cauza principală.

În cauza C-163/24, un agricultor român a solicitat în anul 2007 un ajutor agricol pentru o suprafață de 264,71 ha. În urma unui control, autoritatea competentă română a considerat că suprafața efectiv eligibilă era de numai 180,62 ha și i-a respins cererea. Acțiunile introduse împotriva acestei decizii au fost respinse, Curtea de Apel București refuzând în anul 2012 să sesizeze Curtea de Justiție pentru a obține o interpretare a Regulamentului privind sistemul integrat de gestionare și control al ajutoarelor agricole¹. Prin urmare, agricultorul a introdus o acțiune în răspundere împotriva statului român pentru încălcarea dreptului Uniunii. Sesizată în apel, aceeași Curte de Apel București a adresat în cele din urmă întrebări Curții de Justiție, printre altele cu privire la aspectul dacă refuzul inițial de a efectua o trimitere preliminară este de natură să angajeze răspunderea statului român.

În cauza C-293/24, salariați ai companiei aeriene portugheze Air Atlantis, concediați în urma dizolvării acestei societăți în 1993, susțineau că, în cadrul unui „transfer de unitate” în sensul Directivei privind transferul de întreprinderi², Transportes Aéreos Portugueses preluase o parte dintre activitățile acesteia. Prin urmare, ei au solicitat reintegrarea lor în această din urmă întreprindere. În anul 2009, Curtea Supremă portugheză a refuzat să adreseze Curții de Justiție o întrebare preliminară privind noțiunea de „transfer de unitate” înainte de a confirma respingerea acțiunii salariaților de către instanțele portugheze inferioare. Prin urmare, salariații au introdus în fața secțiilor civile din Lisabona o acțiune în răspundere împotriva statului portughez pentru încălcarea dreptului Uniunii imputabilă Curții Supreme. Întrucât această instanță de prim grad de jurisdicție a sesizat Curtea de Justiție cu titlu preliminar, aceasta din urmă a statuat în anul 2015,

pe de o parte, că în speță a avut loc într-adevăr un transfer de întreprindere și, pe de altă parte, că Curtea Supremă ar fi trebuit să efectueze o trimitere preliminară³. În pofida acestei hotărâri, instanțele portugheze de fond au respins acțiunea lucrătorilor, printre altele pentru motivul că, în hotărârea sa, Curtea de Justiție s-a întemeiat pe o jurisprudență referitoare la noțiunea de „transfer de unitate” ulterioară hotărârii Curții Supreme portugheze din 2009. În urma unui recurs extraordinar, în cele din urmă, Curtea Supremă a sesizat la rândul său Curtea de Justiție pentru a se stabili dacă poziția pe care a adoptat-o în anul 2009 constituie o încălcare suficient de gravă a dreptului Uniunii care poate angaja răspunderea statului portughez.

În ceea ce privește condițiile de angajare a răspunderii unui stat membru pentru încălcarea dreptului Uniunii, Curtea amintește că particularii pretins vătămați au dreptul la repararea prejudiciului atunci când sunt îndeplinite trei condiții cumulative: norma de drept al Uniunii încălcată trebuie să aibă ca obiect conferirea de drepturi acestora, încălcarea respectivei norme trebuie să fie suficient de gravă și trebuie să existe o legătură de cauzalitate directă între această încălcare și prejudiciul suferit. Acest principiu se aplică și atunci când încălcarea rezultă dintr-o decizie pronunțată de o instanță ale cărei decizii nu sunt supuse vreunei căi de atac în dreptul intern.

Prin urmare, în cauza C-163/24, Curtea arată că, în cazul în care este în discuție încălcarea obligației de trimitere preliminară, răspunderea unui stat membru nu poate fi angajată decât **dacă această încălcare este de asemenea însoțită de nerespectarea unei alte norme de drept al Uniunii care are ca obiect conferirea de drepturi particularilor. Astfel, încălcarea acestei obligații de trimitere nu poate fi suficientă, în sine, pentru a angaja răspunderea unui stat membru.** Or, în speță, pe de o parte, dispoziția în cauză din Regulamentul privind sistemul integrat de gestionare și control al ajutoarelor agricole nu conferă niciun drept unui agricultor care a solicitat un ajutor agricol, această dispoziție având ca obiectiv doar protejarea intereselor financiare ale Uniunii. Pe de altă parte, condițiile în care acționase agricultorul român în cauză nu îi permiteau acestuia să se prevaleze de o dispoziție de drept al Uniunii cuprinsă într-un alt regulament, care să acopere ipoteza erorii scuzabile.

În cauza C-293/24, Curtea constată că dispozițiile în cauză ale Directivei privind transferul de întreprinderi urmăresc să confere drepturi particularilor, astfel încât prima condiție de angajare a răspunderii statului portughez ca urmare a deciziei Curții Supreme din 2009 este într-adevăr îndeplinită. În ceea ce privește a doua condiție, referitoare la existența unei încălcări suficient de grave a dreptului Uniunii de către instanța în cauză, Curtea arată trei elemente pe care le califică drept decisive. Astfel, în primul rând, ea constată că soluția reținută în hotărârea sa din 2015 se degaja deja din jurisprudența anterioară deciziei de refuz din anul 2009 a Curții Supreme portugheze, aceasta fiind afectată de o serie de erori de interpretare a dreptului Uniunii. În al doilea rând, constituie de asemenea un indiciu al unei încălcări suficient de grave a dreptului Uniunii în speță împrejurarea că Curtea Supremă portugheză s-a îndepărtat de indicațiile care decurgeau din jurisprudența anterioară acestei decizii din 2009 fără a adresa Curții o cerere de decizie preliminară, în pofida obligației care îi revine în acest sens. În al treilea rând, această Curte Supremă nu putea ignora că conformitatea cu dreptul Uniunii a abordării metodologice pe care a reținut-o în decizia amintită făcea în mod specific obiectul unei cereri de decizie preliminară pendinte la Curte la acea dată, ceea ce pare să determine caracterul nescuzabil al încălcării dreptului menționat săvârșite de această instanță națională. Având în vedere aceste elemente diverse, **hotărârea din 2009 pare astfel afectată de o încălcare suficient de gravă a dreptului Uniunii, aspect a cărui verificare revine însă instanței de trimitere**, la fel ca și **legătura de cauzalitate dintre această încălcare și prejudiciile a căror reparare este solicitată de foștii angajați ai Air Atlantis în cauza principală.**

MENȚIUNE: Trimiterea preliminară permite instanțelor din statele membre ca, în cadrul unui litigiu cu care sunt sesizate, să adreseze Curții de Justiție a Uniunii Europene întrebări cu privire la interpretarea dreptului Uniunii sau la validitatea unui act al Uniunii.

Tribunalul este competent să soluționeze cererile de decizie preliminară care privesc exclusiv 1) sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată (TVA), 2) accizele, 3) Codul vamal, 4) clasificarea tarifară a mărfurilor în Nomenclatura combinată, 5) compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea refuzului la imbarcare sau a întârzierii ori a anulării serviciilor de transport sau 6) schema de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră. Curtea de Justiție este competentă să soluționeze toate celelalte cereri de decizie preliminară.

Nici Curtea, nici Tribunalul nu soluționează litigiul național. Este de competența instanței naționale să soluționeze cauza conform deciziei Curții sau a Tribunalului. Această decizie este obligatorie, în egală măsură, pentru celelalte instanțe naționale care ar fi sesizate cu o problemă similară.

Document neoficial, destinat presei, care nu angajează răspunderea Curții de Justiție. Prezentarea situației de fapt și a cadrului juridic se raportează la data faptelor și are la bază dosarele cauzelor.

Textul integral și, dacă este cazul, rezumatul hotărârilor ([C-163/24](#) și [C-293/24](#)) sunt publicate pe site-ul CURIA în ziua pronunțării.

Persoana de contact pentru presă: Traian Moga ☎ (+352) 4303 3732.

Imagini de la pronunțarea hotărârii sunt disponibile pe „[Curia Web TV](#)”, precum și pe „[European Broadcasting Service](#)” ☎ (+32) 2 2964106.

Rămâneți conectați!

¹ [Regulamentul \(CE\) nr. 796/2004](#) al Comisiei din 21 aprilie 2004 de stabilire a normelor de aplicare a ecocondiționalității, a modulării și a sistemului integrat de gestionare și control, prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 al Consiliului de stabilire a normelor comune pentru schemele de sprijin direct în cadrul politicii agricole comune și de stabilire a anumitor scheme de sprijin pentru agricultori.

² [Directiva 77/187/CEE](#) a Consiliului din 14 februarie 1977 privind apropierea legislației statelor membre referitoare la menținerea drepturilor lucrătorilor în cazul transferului de întreprinderi, unități sau părți de întreprinderi sau unități.

³ Hotărârea Curții din 9 septembrie 2015 pronunțată în cauza Ferreira da Silva e Brito ș.a., [C-160/14](#) (a se vedea de asemenea comunicatul de presă nr. [96/15](#)).